

Collegebesluit

Collegevergadering: 18 maart 2025

Zaaknummer : 1293210
Team : Financieel Beleid Heemstede
Portefeuillehouder : S.A. de Wit-van der Linden
Openbaarheid : Actief openbaar

Onderwerp

Aanvullen reserve sociaal domein

Kernboodschap

De reserve sociaal domein loopt leeg en om de continuïteit van de zorg aan de inwoners van Heemstede te kunnen waarborgen wordt voorgesteld de reserve sociaal domein aan te vullen. Met dit besluit is het college voornemens om de reserve sociaal domein incidenteel aan te vullen (scenario 1) en dit te verwerken bij de Voorjaarsnota 2025.

Besluit B&W

1. In te stemmen met scenario 1 en te besluiten de reserve sociaal domein incidenteel in 2025 aan te vullen (ongeveer € 2,5 miljoen) tot en met het maximumbedrag van € 3,6 miljoen;
2. Dit bedrag te dekken door een onttrekking aan de algemene reserve;
3. Beslispunten 1 en 2 te verwerken bij de Voorjaarsnota 2025 om een integrale afweging van de raad mogelijk te maken;
4. Dit besluit ter kennisname te brengen van de commissie Samenleving.

Wettelijke grondslag

Juridisch en beleidskader

- Gemeentewet
- Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) – artikelen 41 tot en met 45
- Financiële verordening Heemstede
- Nota reserves en voorzieningen 2023

Bevoegdheid

De raad is bevoegd tot het nemen van dit besluit op grond van de gemeentewet hoofdstuk IX – artikel 147.

Bestuurlijke achtergrond

We zien de reserve sociaal domein (hierna; reserve) leeglopen. Op 22 oktober 2024 is hierover het raadsinformatiebericht (RIB) reserve sociaal domein gedeeld met de raad. Hierin is de raad geïnformeerd over de gewijzigde planning en de aanvulling van de reserve. In het RIB is toegezegd dat in het voorjaar van 2025 het college met een onderbouwd voorstel komt.

Bij de behandeling van de Kadernota 2025 -2028 door de raad is daarnaast de motie ‘Waarborg goede zorg’ aangenomen waarbij het college de opdracht heeft gekregen om meer te investeren in de jeugdzorg (punt 1), hierbij eventueel een aanspraak te doen op de reserve sociaal (punt 2) en met een voorstel te komen om de reserve aan te vullen (punt 3). Met het collegebesluit ‘Lokale maatregelen ten behoeve van inkorten wachtlijsten jeugdhulp gemeente Heemstede’ van 30 juli 2024 zijn punten 1 en 2 van de motie reeds uitgevoerd.

Motivering

Doel van de reserve sociaal domein

De reserve heeft als doel om overschotten en tekorten binnen de opneinderegelingen van het sociaal domein te verrekenen en heeft hierdoor de functie van ‘risicoreserve’. De reserve dient onder andere als incidenteel dekkingsmiddel voor de grote fluctuaties en risico’s binnen de totale kosten voor Wmo en jeugdzorg. De gemeente is hierdoor flexibel, efficiënt en kan doelmatig optreden bij onvoorziene incidentele uitgaven binnen de opneinderegelingen.

Realistisch begroten is altijd het uitgangspunt van de gemeente geweest. Gezien de vele fluctuaties in de totale kosten voor Wmo en jeugdzorg is het bepalen van het benodigde structurele budget een moeilijke exercitie. Het is gewenst om de zorgcontinuïteit aan Heemstedse inwoners te kunnen waarborgen en daarom is de continuïteit van de reserve van belang.

Huidige systematiek reserve sociaal domein

Bij het vaststellen van de nota reserves en voorzieningen in 2023 (hierna; nota) is een maximaal risico van 10% op de opneideregelingen voor Wmo en jeugdzorg in de scope van de meerjarenbegroting (4 jaar) bepaald. Ook is hier het maximumbedrag (plafond) van € 3,6 miljoen besloten.

De reserve kent geen minimumbedrag. Door de onttrekkingen in 2024 en de in de begroting 2025 opgenomen verwachte onttrekkingen zien we de reserve verder afnemen. De huidige stand van de reserve per 31 december 2024 bedraagt € 1.086.520. Voor een overzicht van de historische mutaties in de reserve en voor een meerjarige doorkijk wordt verwezen naar tabel 2 in de financiële paragraaf.

Bij een nieuw college wordt de nota geactualiseerd. Bij het actualiseren van deze nota wordt de risicoanalyse op de budgetten van de opneideregelingen opnieuw uitgevoerd. De reikwijdte van de reserve wordt op dat moment opnieuw bepaald en aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

Scenario's nieuwe systematiek reserve sociaal domein

Scenario 1: Incidenteel aanvullen van de reserve sociaal domein

Door onder andere de kortingen in het gemeentefonds die door het Rijk via de hervormingsagenda jeugd aan gemeenten wordt opgelegd wordt het risico op de zorgkosten voor gemeenten groter. Het hieruit voortvloeiende besparingspotentieel wordt niet realistisch geacht, maar wordt door het Rijk wel bij gemeenten neergelegd. Het is daarom gewenst de reserve aan te vullen tot het maximale bedrag van € 3,6 miljoen zoals in de nota is vastgelegd.

Voor 2025 betekent dit dat de reserve incidenteel aangevuld wordt tot het maximumbedrag van € 3,6 miljoen (storting van ongeveer € 2,5 miljoen).

Als de stand van de reserve in de toekomst aanleiding geeft om deze opnieuw aan te vullen of juist af te romen dan wordt dit meegenomen in de reguliere P&C cyclus, bij voorkeur de Voorjaarsnota, en apart aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

Scenario 2: Minimumbedrag vaststellen en structureel aanvullen van de reserve

Met dit voorstel wordt naast een maximumbedrag ook een minimumbedrag ingevoerd. Dit bedrag is gebaseerd op een risico van 5% van de jaarlijkse benodigde middelen voor de opneideregelingen voor Wmo en jeugdzorg. Deze ondergrens bedraagt daardoor € 1,8 miljoen. Er wordt gekozen voor een minimaal risico van 5% zodat de gemeente in één bepaald uitvoeringsjaar het maximaal tekort op de opneideregelingen van de afgelopen jaren kan dekken vanuit deze reserve. Dit is gebaseerd op de maximale onttrekking aan de reserve die heeft plaatsgevonden in 2023 (€ 1,3 miljoen onttrokken). Een hoger percentage dan 5% is niet gewenst omdat dit kan leiden tot jaarlijkse stortingen in de reserve.

De reserve wordt afgeroomd ten gunste van de algemene middelen als de hoogte van de reserve boven het maximumbedrag (€ 3,6 miljoen) komt en wordt aangevuld ten laste van de algemene middelen als de hoogte van de reserve onder het minimumbedrag (€ 1,8 miljoen) komt.

De reserve wordt aangevuld tot het gemiddelde van de bandbreedte van het maximum- (€ 3,6 miljoen) en minimumbedrag (€ 1,8 miljoen) van de reserve. Dit komt neer op € 2,7 miljoen en een aanvulling van ongeveer € 1,6 miljoen in 2025.

Scenario 3: reserve niet aanvullen

De reserve wordt niet aangevuld en overschrijdingen op de opneinderegelingen dienen binnen de begroting te worden opgevangen en gedekt te worden uit de algemene middelen.

Argumenten

Ontwikkelingen maken financiële dekking noodzakelijk

Landelijke ontwikkelingen als de hervormingsagenda jeugd, vergrijzing, toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de fluctuaties in de hoogte van de uitkering van het gemeentefonds creëren onzekerheid. Naast de landelijke ontwikkelingen heeft de gemeente ook te maken met regionale ontwikkelingen zoals de verdeling van de lumpsumfinanciering van de regionale inkoop jeugdhulp en de toenemende GGZ problematiek. Verder stijgen de tarieven voor lokale inkooptrajecten binnen de Wmo, is er sprake van een dubbele vergrijzing en zal daardoor het gebruik van de Wmo voorzieningen verder stijgen. Het uitstellen van het landelijke abonnementstarief binnen de Wmo zorgt daarnaast ook voor een verdere stijging van de kosten. Dit alles maakt dat de gemeente een financieel risico loopt. De afgelopen jaren heeft de gemeente dit risico kunnen afdekken door het inzetten van de reserve. De stand van de reserve ultimo 2024 bedraagt € 1.086.520 en daardoor is deze dekkingsmogelijkheid niet oneindig.

Voor- en nadelen voorgestelde scenario's

In tabel 1 is een schematisch overzicht weergegeven van de voor-en nadelen per scenario.

	Voordelen	Nadelen
Scenario 1	• Continuïteit zorg aan inwoners • Makkelijk uitvoerbaar • Afdekken financieel risico komende 4 jaar • Inspelen op ontwikkelingen & onzekerheden	• Tijdelijke dekking van het financieel risico op de opneinderegelingen
Scenario 2	• Continuïteit zorg aan inwoners • Structurele afspraken • Afdekken financieel risico	• Jaarlijkse stortingen in de reserve en daardoor onzekerheid in de meerjarenraming • Grotere invloed op het weerstandsvermogen
Scenario 3		• Financieel risico • Niet kunnen inspelen op ontwikkelingen & onzekerheden

Tabel 1; voor-en nadelen scenario's

Voorkeursscenario is scenario 1

Het college besluit om in te stemmen met **scenario 1** en dit scenario voor te leggen aan de raad in de Voorjaarsnota 2025 om een integrale afweging mogelijk te maken. De essentie van scenario 1 is het kunnen afdekken van het financiële risico op de openeinderegelingen voor de komende 4 jaar. Door de reserve incidenteel aan te vullen blijft de gemeente flexibel, efficiënt en doelmatig. Kan er verder geïnvesteerd worden in de Wmo en jeugdzorg om onze meest kwetsbare doelgroep te ondersteunen en kan er gericht worden ingespeeld op de eerder benoemde maatschappelijke ontwikkelingen en onzekerheden.

Scenario 2 kan leiden tot jaarlijkse stortingen in of afomingen van de reserve en heeft daardoor invloed op het weerstandsvermogen, de financiële kengetallen en daarmee op de financiële positie van de gemeente. Dit is geen gewenste werkwijze.

Met scenario 3 loopt de gemeente een onacceptabel financieel risico en is daardoor zeer beperkt in de mogelijkheden om in te spelen op de eerder benoemde maatschappelijke ontwikkelingen en onzekerheden.

Kanttekeningen, risico's en beheersmaatregelen

Stortingen in de reserve worden ten laste gebracht van de algemene middelen van het lopende begrotingsjaar. Indien geen dekking op de lopende begroting mogelijk is, dient een onttrekking aan de algemene reserve plaats te vinden. Hiermee heeft de storting invloed op het weerstandsvermogen, de financiële kengetallen en daarmee op de financiële positie van de gemeente en de inzetbaarheid van de reserve structureel dekkingsmiddel.

Duurzaamheid

Niet van toepassing

Financiën

De stand van de reserve sociaal domein bedraagt per 31 december 2024 € 1.086.520. In overeenstemming met scenario 1 wordt deze reserve aangevuld tot het maximumbedrag van € 3,6 miljoen. De storting van ongeveer € 2,5 miljoen in de reserve sociaal domein wordt onttrokken aan de algemene reserve en wordt verwerkt in de Voorjaarsnota 2025 om een integrale afweging van de raad mogelijk te maken. De stand van de algemene reserve, zonder de reserve structureel dekkingsmiddel, bedraagt per 31 december 2024 € 23.813.370.

In de tabel hieronder is een meerjarig overzicht van de reserve sociaal domein te raadplegen van zowel de historische stortingen en toevoegingen vanaf 2021 tot en met 2024 als een doorkijk vanaf 2025 tot en met 2028. De geraamde onttrekkingen vanaf 2025 tot en met 2028 zijn bij het vaststellen van de begroting 2025 besloten. Deze onttrekkingen zijn exclusief het saldo op de openeinderegelingen welke pas bij het opstellen van de jaarrekening in het betreffende begrotingsjaar inzichtelijk gemaakt kunnen worden.

Financiële consequenties

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo 1 januari	3.685.703	3.531.200	3.284.231	1.979.908	1.086.520	3.463.000	3.326.000	3.201.000
Totaal stortingen	865.756	246.500	0	0	2.513.480*	0	0	0
Totaal onttrekkingen	1.020.259	493.469	1.304.323	893.388	137.000	137.000	125.000	125.000
Saldo 31 december	3.531.200	3.284.231	1.979.908	1.086.520	3.463.000	3.326.000	3.201.000	3.076.000

Tabel 2; Ontwikkeling reserve sociaal domein meerjarig

*Onttrekking aan de algemene reserve en storting in de reserve sociaal domein

Samenwerking en communicatie

Niet van toepassing.

Planning/uitvoering

Op 27 mei 2025 is zowel een technische sessie over de Voorjaarsnota 2025/Kadernota 2026-2029 gepland als een informatiebijeenkomst waarbij de raad wordt bijgepraat over de ontwikkelingen binnen het sociaal domein.

Na besluitvorming in het college worden de financiële effecten, om een integrale afweging mogelijk te maken, verwerkt in de Voorjaarsnota 2025 en apart aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

Bijlage(n)

Niet van toepassing.